

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Αθήνα, 23 Σεπτεμβρίου 2008

Αρ. πρωτ.: 6859.06.2.10

8646.06.2.9

15379.06.2.9

Χειριστής: Μιχάλης Τσαπόγας

Τηλέφωνο: 210 - 72 89 633

Φαξ: 210 - 72 89 643

Υπουργείο Εξωτερικών
Διπλωματικό Γραφείο Υπουργού
Ακαδημίας 3
106 71 ΑΘΗΝΑ

Αξιότιμοι κύριοι,

Όπως γνωρίζετε, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει από μακρού παρέμβει επί του θέματος της χορήγησης πιστοποιητικού ιδιότητας μονίμου κατοίκου εξωτερικού για στρατολογική χρήση κατ' άρθρο 25 § 1 ν. 3421/2005. Από τις 23, μέχρι στιγμής, σχετικές αναφορές πολιτών, 20 έχουν εν τω μεταξύ τεθεί στο αρχείο (είτε χορηγήθηκε τελικώς το πιστοποιητικό, είτε ο Συνήγορος του Πολίτη έκρινε νόμιμη την άρνηση του προξενείου, είτε ο ενδιαφερόμενος εγκατέλειψε την προσπάθειά του), ενώ τρεις εκκρεμούσαν μέχρι την έκδοση του παρόντος.

1. Αποκλίσεις διοικητικής πρακτικής και στρατολογική ισότητα

Διερευνώντας τις αναφορές, ο Συνήγορος του Πολίτη συγκέντρωσε απαντητικά έγγραφα προξενείων από τα οποία συναγόταν ανομοιογενής και αναιτιολόγητη πρακτική, ιδιαίτερα ως προς:

- την έννοια και απόδειξη της «βιοποριστικής εγκατάστασης» (αξίωση αδιάκοπης, συστηματικής, νόμιμης, εξαρτημένης, φορολογούμενης και ασφαλισμένης απασχόλησης με απροσδιόριστα ελάχιστα όρια αμοιβής), καθώς και της «κέριας και μόνιμης εγκατάστασης» (αξίωση «σκοπού μονιμότητας» αποδεικνυομένου για όλα τα έτη παραμονής, με σωρευτική προσκόμιση πλήρους αλληλουχίας παντοειδών βεβαιώσεων),
- τη συνεκτίμηση της φοιτητικής ιδιότητας ως τεκμηρίου για «έλλειψη σκοπού μονιμότητας» και συνεπώς ως απόλυτου κωλύματος (ακόμη και για το διάστημα όπου ο ενδιαφερόμενος διατελούσε παράλληλα σε σχέση πλήρους και υψηλά αμειβόμενης απασχόλησης στο ίδιο ΑΕΙ),
- το εύρος της διακριτικής ευχέρειας κατά την εξειδίκευση των αξιουμένων αποδείξεων και την «ελεύθερη εκτίμηση» των προσαγομένων, αρμοδιότητα η οποία φαίνεται να έχει παρασύρει ορισμένα προξενεία είτε σε ψευδαίσθηση απαλλαγής από κάθε υποχρέωση αιτιολογίας (Φ.791.1/ΕΕ546/ΑΣ375/2.4.2007 Προξενείου Νέας Υόρκης: «οι προξενικές αρχές στα πλαίσια της αποκλειστικής αρμοδιότητας που τους παρέχεται έχουν τη δυνατότητα να ζητούν από τους ενδιαφερόμενους, οι οποίοι έχουν και το βάρος απόδειξης, κάθε στοιχείο»), είτε σε συνεκτίμηση κριτηρίων σκοπιμότητας (Φ.791.1/1448/ΑΣ934/5.6.2007 του ίδιου Προξενείου: «η ηλικία κατά την οποία ο αιτών μετέβη στις ΗΠΑ συμπίπτει με τη έναρξη των στρατιωτικών υποχρεώσεων»).

Χωρίς ν' αμφισβητεί την ανωτέρω διακριτική ευχέρεια, ο Συνήγορος του Πολίτη διατύπωσε την άποψη ότι, σε κάθε περίπτωση, ενδεχόμενη απόρριψη των προσκομισθέντων είναι νόμιμη μόνον αν συνοδεύεται από εξειδικευμένη αιτιολόγηση της ανεπάρκειας αυτών, καθώς και από υπόδειξη συγκεκριμένων στοιχείων που (κατά την άποψη της διοίκησης) θα έπρεπε εναλλακτικώς να προσκομισθούν. Η αντίθετη πρακτική συνιστά έλλειμμα ασφάλειας δικαίου και διακινδύνευση

της στρατολογικής ισότητας, δηλαδή μιάς ρητής συνταγματικής (άρθρο 4 § 6) επιταγής, καθώς είναι ήδη αρκούντως γνωστές οι αξιοσημείωτες αποκλίσεις ανάμεσα στα κατά τόπους προξενεία ως προς τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και την αποτίμηση αυτών. Η εξομοίωση είναι εκ των πραγμάτων αδύνατο να επιτευχθεί κατά τη φάση της έκδοσης των πράξεων χορήγησης αναβολής από τα Στρατολογικά Γραφεία, καθ' όσον εκείνα, εκ του νόμου (άρθρο 25 § 2 περίπτ. δ' ν. 3421/2005), λαμβάνουν γνώση μόνο των πανομοιότυπων προξενικών πιστοποιητικών και όχι των πρωτογενών δικαιολογητικών. Το πρόβλημα, επομένως, θα μπορούσε ν' αποδοθεί σε εγγενή κενά του συστήματος αναγνώρισης της επίμαχης ιδιότητας ή σε έλλειψη κεντρικών οδηγιών.

Έτσι ο Συνήγορος του Πολίτη, έχοντας ήδη διαπιστώσει την απροθυμία του Υπουργείου Εξωτερικών (Φ.791/ΑΣ2415/2.5.2007 & Φ.791/ΑΣ4265/24.7.2007 Διεύθυνσης Ε3: «τα Προξενεία ενεργούν εφαρμόζοντας τις αποφάσεις των διαφόρων Υπουργείων τα οποία εκπροσωπούν κατά περίπτωση»), απευθύνθηκε στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (έγγραφο μας από 25.7.2007), καλώντας το, βραχυπρόθεσμα μεν ν' απευθύνει στα προξενεία εύληπτες οδηγίες ως προς τα στοιχεία που πρέπει να συνεκτιμούν και την αιτιολόγηση των πράξεών τους, μακροπρόθεσμα δε να εξετάσει το ενδεχόμενο εξειδίκευσης των υπαρχουσών εγκυκλίων ή εκπόνησης νέων, προκειμένου τα προξενεία να προσαρμόσουν στις επιταγές του ν. 3421/2005 τόσο τη διαδικαστική τους πρακτική, όσο και τα ουσιαστικά τους κριτήρια, προς εξασφάλιση συνθηκών ισότητας και ασφάλειας δικαίου. Στο σχετικό έγγραφο της Αρχής καθίστατο σαφές ότι οι επίμαχες αποκλίσεις δεν αφορούν ζητήματα δεκτικά διαφορετικής κατά τρόπον αντιμετώπισης (λ.χ. αλλοδαπής νομοθεσίας, όπως οι προϋποθέσεις χορήγησης αδειών παραμονής, ή πραγματολογικά, όπως το κόστος ζωής), αλλ' αυτή καθ' εαυτήν την ερμηνεία του ν. 3421/2005. Η αρχική ανταπόκριση του ΓΕΕΘΑ (Φ.429.1/49/158250/Σ.1511/19.9.2007) υπήρξε αποθαρρυντική, καθώς όχι μόνον εκτιμούσε ότι «δεν κρίνεται αναγκαία η έκδοση επιπλέον ερμηνευτικών διαταγών», αλλ' αναγνώριζε «αποκλίσεις-διαφοροποιήσεις» και τις ανεχόταν ως απορρέουσες «από τις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας». Εν τέλει, παρά την αρχική διστακτικότητα, το ΓΕΕΘΑ (Φ.429.1/5/151129/Σ.237/6.2.2008) εξεδήλωσε προθυμία για «έκδοση μιάς ενιαίας ερμηνευτικής διαταγής», η οποία αναμένεται.

2. Διαμεσολάβηση για τις εναπομένουσες εκκρεμότητες

Ωστόσο, εκτός από τον εξορθολογισμό της σχετικής διαδικασίας όπως αυτός ελπίζεται ότι θα επιτευχθεί εφεξής με την αναμενόμενη εγκύκλιο, απέμενε το ζήτημα των εισέτι εκκρεμών υποθέσεων, για τις οποίες θα ήταν άκρως ανεπιεικής η παραπομπή σε απροσδιόριστο μέλλον. Οι εναπομένουσες περιπτώσεις κατοίκων ΗΠΑ διακρίνονταν για τρία κοινά χαρακτηριστικά:

- αφορούν στρατευσίμους διατελούντες από μακρού σε ακαδημαϊκή σταδιοδρομία, η οποία είχε μεν ξεκινήσει με την ανάληψη θέσεων επαγγελματικής ερευνητικής απασχόλησης κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών ή μεταδιδακτορικών τους σπουδών, ήδη όμως επεκτείνεται σε χρόνο κατά πολύ μεταγενέστερο της ολοκλήρωσης εκείνων των σπουδών
- αφορούν προξενεία τα οποία (εν αντιθέσει προς τα αντίστοιχα σε χώρες της Ευρώπης) παραλείπουν όχι μόνο να αιτιολογήσουν την απόρριψη συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων, αλλ' ακόμη και να συνεργασθούν με τον Συνήγορο του Πολίτη, ήδη δε το μεν Προξενείο Αγ. Φραγκίσκου (Φ.790.4/ΑΣ21/10.1.2008) είχε ρητώς αρνηθεί να εγκύψει στις εισηγήσεις της Αρχής, το δε της Ν. Υόρκης δεν είχε καν απαντήσει στο τελευταίο σχετικό έγγραφο
- ανάγονται αιτιωδώς στην πρακτική μετακύλισης αρμοδιοτήτων στον στρατιωτικό ακόλουθο, η οποία έτυχε αυστηρής αποδοκιμασίας εκ μέρους του ΓΕΕΘΑ («οι Αζκοί που έχουν τοποθετηθεί στις Πρεσβείες μας ... δεν νομιμοποιούνται στην καθ' οιονδήποτε τρόπο σύμπραξη-συμμετοχή στη διαδικασία έκδοσης πιστοποιητικών») και ηπιότερης εκ μέρους του Υπουργείου Εξωτερικών (Φ.791/ΑΣ4265/24.7.2007: «προτάσεις για την βελτίωση της διοικητικής πρακτικής, τις οποίες είμαστε βέβαιοι ότι το Γ. Π. Νέας Υόρκης θα εξετάσει με τη δέουσα προσοχή»), το οποίο, επί

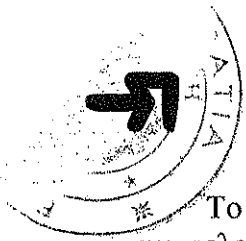
* πλέον, είχε παραγγείλει (Φ.791/ΑΣ2415/2.5.2007) στα προξενεία «όπως επανεξετάσουν υποθέσεις ... υπό το φως των προβαλλομένων θέσεων εκ μέρους του Συνηγόρου του Πολίτη».

Ζητήθηκε, έτσι, εκ νέου η παρέμβαση της κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου Εξωτερικών, με την υπόμνηση ότι τα εκκρεμή ζητήματα ανάγονται σε ερμηνεία νόμου και όχι σε διαισθητική εκτίμηση πραγματολογικών ιδιαιτεροτήτων του τόπου ευθύνης κάθε προξενείου. Η Διεύθυνση Ε3 απάντησε και πάλι (έγγραφο υπ' αρ. πρωτ. 790/3/ΑΣ1853/7.4.2008) «**ότι δεν προΐσταται των Προξενείων**», καθ' όσον «ο τρόπος οργάνωσης του Υπουργείου Εξωτερικών έχει θεσμοθετηθεί με τον Οργανισμό του». Ωστόσο, η επίκληση του Οργανισμού δεν είναι δυνατό να προβάλλεται ως επιχείρημα εξαίρεσης από τις γενικές διατάξεις και αρχές του διοικητικού δικαίου που διέπουν την ιεραρχική εποπτεία, πολλώ μάλλον αφού αυτός (άρθρα 42 § 1^{στ'} & 51 § 1) όχι μόνο δεν αναγορεύει τα Προξενεία σε αυτοδιοικουμένους φορείς, αλλ' αντιθέτως τα υπάγει ρητώς στον «έλεγχο και εποπτεία» των οικείων Πρεσβειών και δι' αυτών στον Υπουργό. Όπως, άλλωστε, ὀρθῶς επισημαίνει και το ΓΕΕΘΑ (Φ.429.1/5/151129/Σ.237/6.2.2008), προκειμένου περί αποκεντρωμένων υπηρεσιών θα έπρεπε να θεωρείται αυτονόητη η αρμοδιότητα παρέμβασης του Υπουργείου τουλάχιστον επί των νομικών ζητημάτων που εμφύλοχωρούν, πολλώ μάλλον εν ὄψει του άρθρου 24 § 1 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας [*«αν δεν προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης ... ειδικής διοικητικής ή ενδικοφανούς προσφυγής, ο ενδιαφερόμενος ... μπορεί να ζητήσει ... από την αρχή η οποία προΐσταται εκείνης που εξέδωσε την πράξη, την ακύρωσή της (ιεραρχική προσφυγή)»*]: σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, τα προϊστάμενα κλιμάκια, εν αντιθέσει προς τους ασκούντες απλή εποπτεία επί αυτοδιοικουμένων οργανισμών (Πρακτικό Επεξεργασίας Σ.τ.Ε. 645/77), υποχρεούνται να επιλαμβάνονται πλήρως της ουσίας της υποθέσεως, ακόμη και αν (όπως, άλλωστε, κατά κανόνα συμβαίνει) η κατ' αρχήν αρμοδιότητα έχει εκ του νόμου ανατεθεί μόνο στα υφιστάμενα κλιμάκια.

Κατά τη γραμματική της διατύπωση, η τελευταία απάντηση της Διεύθυνσης Ε3 ήταν, πάντως, ορθή ως προς το ότι, κατά κυριολεξία, των προξενείων δεν προΐστανται οι κατ' ιδίαν Διευθύνσεις της κεντρικής υπηρεσίας, αλλ' ο ίδιος ο Υπουργός. Η προηγηθείσα παράκληση του Συνηγόρου του Πολίτη στηριζόταν στην πιθανολόγηση, ότι η εποπτική αρμοδιότητα του Υπουργού ασκείται (επ' ονόματί του) διά της καθ' ύλην πλησιέστερης Διεύθυνσης της κεντρικής υπηρεσίας, η οποία, άλλωστε, (θα έπρεπε να) εκπονεί τις αναγκαίες κατευθυντήριες οδηγίες και (να) διαθέτει πληρέστερη εξουκείωση με το αντίστοιχο αντικείμενο. Εν πάση περιπτώσει, όμως, εφ' όσον η Διεύθυνση Ε3 απέκρουσε την απ' ευθείας εμπλοκή της επικαλούμενη την κατά γράμμα κατανομή αρμοδιοτήτων, ο Συνήγορος του Πολίτη υποχρεώθηκε, πλέον, ν' απευθυνθεί στο Γραφείο Υπουργού (έγγραφο μας από 13.5.2008), εισηγούμενος την παρέμβασή του προκειμένου να αιτιολογηθούν ή να επανεξετασθούν οι απορριπτικές απαντήσεις.

3. Ανταπόκριση του Διπλωματικού Γραφείου Υπουργού και της Διεύθυνσης Ε3

Με το υπ' αρ. πρωτ. 1771/11.6.2008 έγγραφό σας, για το οποίο και σας ευχαριστώ, ανταποκριθήκατε τάχιστα στην ανωτέρω παράκλησή μας, τονίζοντας, μάλιστα, ότι «*το Υπουργείο συνεργάζεται με προθυμία με τον Συνήγορο του Πολίτη ... με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη ... και εκτιμά τις υπηρεσίες που προσφέρει ο Σ.τ.Π. στον τομέα αυτό*». Επί του προκειμένου, μας πληροφορήσατε ότι «*η Ε3 Δ/ση ... απέστειλε, στις 26.5.2008, στα Γενικά Προξενεία [Αγ. Φραγκίσκου & Ν. Υόρκης] ορισμένες πρόσθετες διευκρινίσεις προς υποβοήθηση της επίλυσης των χρονιζουσών τριών υποθέσεων*». Ευτυχώς για την εξέλιξη αυτή, η Αρχή (έγγραφο μας υπ' αρ. πρωτ. 6859.06.29/22.7.2008) απευθύνθηκε αμέσως μετά στην κατονομασθείσα Διεύθυνση, παρακαλώντας «*για κοινοποίηση του διευκρινιστικού αυτού εγγράφου*» της και για «*ενημέρωση σχετικά με ενδεχόμενη ανταπόκριση των εν λόγω Προξενείων*».

Το υπ' αρ. πρωτ. Φ.790/ΑΣ4234/12.8.2008 έγγραφο, με το οποίο η Διεύθυνση Ε3 απάντησε στην τελευταία αυτή παράκληση, αποτέλεσε, για τον Συνήγορο του Πολίτη, μίαν από τις οδυνηρότερες εκπλήξεις της δεκαετούς λειτουργίας του. Η εν λόγω Διεύθυνση:

- εκτιμώντας κατ' αρχήν ότι «*επί του θέματος των τριών υποθέσεων ... έχει λάβει χώρα ευρύτατη αλληλογραφία ... με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς ... και έχουν δοθεί επαρκείς απαντήσεις*»,
- εγκύπτει στην παράκληση του Συνηγόρου του Πολίτη «*για κοινοποίηση του εγγράφου της Ε3 Δ/σης από 26.5.2008 προς τα Γ.Π. Νέας Υόρκης και Σαν Φρανσίσκο*»,
- παραθέτει εδάφιο του άρθρου 4 § 5 ν. 3094/2003 υπογραμμίζοντας τον (κατά την άποψή της) κρίσιμο όρο («*ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητεί ... κάθε έγγραφο ή άλλο στοιχείο για την υπόθεση*»), και
- αποφαινεται ότι «*το έγγραφο αυτό, αν και εκδόθηκε με αφορμή τις τρεις υποθέσεις ..., δεν αφορά σε καμία "υπόθεση" συγκεκριμένα. Αντιθέτως, το έγγραφο αυτό είναι επιτελικού χαρακτήρα, και συνδράζεται με άλλες οδηγίες και εγκυκλίους που ρυθμίζουν γενικότερα ζητήματα και που έχουν εκδοθεί και από άλλα υπουργεία, στις οποίες δεν επιφέρει αλλαγές, αλλά είναι διασαφητικού χαρακτήρα. Το αίτημα ενημέρωσης του συνηγόρου σε τέτοιο εύρος, ξεπερνά τα όρια που θέτει η επικαλούμενη διάταξη, η οποία ρητά περιορίζει το αντικείμενο έρευνας "στην υπόθεση". Επομένως, δεν θεωρούμε ότι το εν λόγω έγγραφο εμπίπτει στην αναφερόμενη διάταξη*» τέλος δε,
- παραπέμποντας και πάλι σε άλλο (κατά την άποψή της) κατάλληλο εδάφιο («*κατά την εξέταση εγγράφων ... δεν μπορεί να αντιταχθεί ο χαρακτηρισμός τους ως απορρήτων, εκτός εάν αφορούν την εθνική άμυνα, την κρατική ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις της χώρας*») του άρθρου 4 § 5 ν. 3094/2003, επισημαίνει ότι «*το ρυθμιζόμενο θέμα αφορά εφαρμογή νομοθεσίας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, το οποίο είναι και αρμόδιο να κρίνει τον βαθμό που το σχετικό έγγραφο θα πρέπει να θεωρηθεί απόρρητο*».

4. Τα κρίσιμα ζητήματα ερμηνείας και εφαρμογής του ν. 3094/2003

Εν πρώτοις, η χρήση οριστικού άρθρου και ενικού αριθμού («*έγγραφο ή άλλο στοιχείο για την υπόθεση*») δεν θα ήταν δυνατό να θεωρηθεί ότι συρρικνώνει τη δυνατότητα πρόσβασης του Συνηγόρου του Πολίτη στον στενό κύκλο εγγράφων εκδοθέντων επί ατομικών περιπτώσεων. Ακόμη και αν η αρμοδιότητα ορισμού και επιλογής, του τί ακριβώς αφορά τη μίαν ή την άλλη (ή ουδεμίαν) υπόθεση, ανήκε σε οποιονδήποτε άλλον πλην του ίδιου του Συνηγόρου του Πολίτη (ιδίως δε στην ελεγχόμενη υπηρεσία), και πάλι δεν θα μπορούσε ν' ασκηθεί ερήμην του όλου συστήματος του ν. 3094/2003, το οποίο επιφυλάσσει στον Συνήγορο του Πολίτη ευρεία αρμοδιότητα διαμεσολάβησης, ακόμη και επί θεμάτων που εκφεύγουν των ορίων της μίας ή της άλλης ατομικής περίπτωσης (άρθρα 3 § 5 & 4 § 2: «*διατυπώνει προτάσεις για τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις ... δύνανται να επιληφθεί υποθέσεων αυτεπαγγέλτως*»). Στο πλαίσιο αυτό, ακόμη και γενικής ή «*επιτελικής*» (κατά την ορολογία της Ε3) φύσεως έγγραφα εμπίπτουν, προφανώς, στη δυνατότητα πρόσβασης, εκτός αν είναι απόρρητα υπό τους ειδικούς όρους του ίδιου νόμου. Άλλωστε, όπως η ίδια η Ε3 συνομολογεί, το επίμαχο έγγραφο «*εκδόθηκε με αφορμή τις τρεις υποθέσεις*», οπότε η συνάφειά του προς αυτές είναι αυταπόδεικτη. Αλλ' ακόμη και αν η δυνατότητα του Συνηγόρου του Πολίτη περιοριζόταν σε στοιχεία αφορώντα ατομικές υποθέσεις με τη στενότερη δυνατή έννοια, και πάλιν η διερεύνηση και διευθέτησή τους δεν θα ήταν λυσιτελής, χωρίς γνώση των συναφών κεντρικών οδηγιών. Εν προκειμένω, ζητήθηκε το κείμενο των *ad hoc* οδηγιών της κεντρικής υπηρεσίας, ακριβώς ώστε να καταστεί σαφής η αντίστοιχη συμμόρφωση ή απόκλιση των προξενείων και να σχεδιασθούν αναλόγως τα επόμενα βήματα της διαμεσολάβησης του Συνηγόρου του Πολίτη, αν δηλαδή αυτά θα στραφούν και πάλι προς τα κατ' ιδίαν προξενεία ή προς την κεντρική υπηρεσία.

Οι οδηγίες της Ε3 αποτελούσαν άλλωστε, επί μακρόν, αντικείμενο μάταιης αναζήτησης: παρά τον περί του αντιθέτου σημερινό ισχυρισμό της («έχουν δοθεί επαρκείς απαντήσεις»), η εν λόγω Διεύθυνση ουδέποτε ευδόκησε να γνωστοποιήσει στον Συνήγορο του Πολίτη τις επί της ουσίας θέσεις της για την ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 25 § 1 ν. 3421/2005. Στις αλλεπάλληλες οχλήσεις, τόσο του Συνηγόρου του Πολίτη (αρχής γενομένης από το υπ' αρ. πρωτ. 3499.06.2.2/5.5.2006 έγγραφό μας) όσο και του ΓΕΕΘΑ (Φ.429.1/33/152731/Σ.583/12.4.2006: «*οι συντονιστικές οδηγίες προς όλες τις προξενικές αρχές να εκδίδονται από την Διεύθυνσή σας σε κεντρικό επίπεδο ... ο αποσπασματικός τρόπος υποβολής των ερωτημάτων δεν βοηθά στην συντονισμένη, ενιαία και ομοιόμορφη αντιμετώπιση των αναφυόμενων προβλημάτων ... με εγκυκλιό σας ενημερώσατε όλες τις ελληνικές προξενικές αρχές να υποβάλλουν τα ερωτήματά τους προς την Διεύθυνσή σας, η οποία θα προβαίνει σε έκδοση συντονιστικών οδηγιών για τα θέματα που έχουν επιλυθεί*»), η Ε3 ανταποκρίθηκε μόλις ένα πλήρες έτος αργότερα (Φ.791/ΑΣ2415/2.5.2007), και τούτο μόνο και μόνο προκειμένου να ισχυρισθεί «*ότι τα Προξενεία της χώρας μας ενεργούν εφαρμόζοντας τις αποφάσεις των διαφόρων Υπουργείων τα οποία εκπροσωπούν κατά περίπτωση ... η Ε3 Διεύθυνση δεν έχει αρμοδιότητα άμεσης παρέμβασης*». Εξ αυτού ακριβώς του λόγου ο Συνήγορος του Πολίτη, αμέσως μόλις πληροφορήθηκε (έγγραφο σας υπ' αρ. πρωτ. 1771/11.6.2008) ότι «*η Ε3 Δ/ση ... απέστειλε στα Γενικά Προξενεία ορισμένες πρόσθετες διευκρινίσεις προς υποβοήθηση της επίλυσης των χρονίζουσών τριών υποθέσεων*», έκρινε απολύτως αναγκαία την πληροφόρησή του για το λεπτομερές περιεχόμενο των «*διευκρινίσεων*» αυτών, παρίσταται δε ανεξήγητη η επιφύλαξη, με την οποία η Ε3 αντιμετωπίζει την πρόσκληση για γνωστοποίηση των επί της ουσίας απόψεων, στις οποίες η ίδια επί τέλους φαίνεται ότι κατέληξε. Επί πλέον, η επιφύλαξη αυτή αποτελεί προσβολή σε βάρος του Γραφείου Υπουργού, καθ' όσον αφ' ενός απολήγει σε απόκρυψη εκείνου ακριβώς του εγγράφου, το οποίο σεις είχατε επικαλεσθεί προς απόδειξη της μέριμνας του Υπουργείου «*με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη*», αφ' ετέρου εμφανίζει ως κενή περιεχομένου τη διαβεβαίωσή σας ότι «*το Υπουργείο συνεργάζεται με προθυμία με τον Συνήγορο του Πολίτη*». Αποτιμώντας, άλλωστε, ρητώς ως λήξαν («*έχουν δοθεί επαρκείς απαντήσεις*») το ζήτημα της σχετικής πρακτικής των δύο Προξενείων, και μη απαντώντας καν στην παράκλησή μας για «*ενημέρωση σχετικά με ενδεχόμενη ανταπόκριση*» αυτών, η Ε3 διαψεύδει ακόμη και τη ρητή δική σας διαβεβαίωση («*απέστειλε στα Γενικά Προξενεία ορισμένες πρόσθετες διευκρινίσεις προς υποβοήθηση της επίλυσης των χρονίζουσών τριών υποθέσεων*») ότι οι επίμαχες ατομικές υποθέσεις αντιμετωπίζονται εισέτι ως δεκτικές επίλυσεως.

Κατά δεύτερο λόγο, η απάντηση της Ε3 θέτει θέμα απορρήτου λόγω «*εθνικής άμυνας*», ως εάν αρκούσε, ως οργανικό κριτήριο απορρήτου, η εμπλοκή του ομωνύμου Υπουργείου. Εδώ, καθ' αρχήν, αρμόζει η ίδια ως ανωτέρω αντίκρουση, ότι αρμόδιος για την ερμηνεία των περί απορρήτου διατάξεων του ν. 3094/2003 είναι ο ίδιος ο Συνήγορος του Πολίτη. Ακόμη, όμως, και αν ετίθετο ζήτημα επίκλησης απορρήτου από την ελεγχόμενη υπηρεσία, τούτο θα μπορούσε να προβληθεί μόνον από την κορυφή της οικείας ιεραρχίας: εν προκειμένω, το επιχείρημα της Ε3 («*το ρυθμιζόμενο θέμα αφορά εφαρμογή νομοθεσίας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, το οποίο είναι και αρμόδιο να κρίνει τον βαθμό που το σχετικό έγγραφο θα πρέπει να θεωρηθεί απόρρητο*») καταντά και επί της ουσίας αυτεπίστροφο, καθώς το ίδιο το ΓΕΕΘΑ όχι μόνο δεν έχει καν διανοηθεί να υπαγάγει τα στρατολογικά ζητήματα στο απόρρητο «*εθνικής άμυνας*», αλλ' ήδη ευθύς εξ αρχής ανταποκρίθηκε και ανταποκρίνεται επιμελέστατα στις σχετικές παρακλήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, εκθέτοντας έγκαιρα και εμπειριστατωμένα τις απόψεις του εφ' όλων των σχετικών θεμάτων. Η Ε3 εμφανίζεται, έτσι, όχι μόνο να υπερακοντίζει ακόμη και τους καθ' ύλην αρμοδίου στην τήρηση του υποτιθεμένου απορρήτου, αλλ' επί πλέον να προβάλλει το καινοφανές επιχείρημα, ότι νοείται καν απόρρητο επί κειμένου το οποίο απλώς ερμηνεύει ή διευκρινίζει ισχύουσες διατάξεις. Από την περιγραφή του επίμαχου εγγράφου («*είναι επιτελικού χαρακτήρα, και συνδυάζεται με άλλες οδηγίες και εγκυκλίους που ρυθμίζουν γενικότερα ζητήματα και που έχουν*

εκδοθεί και από άλλα υπουργεία») θα μπορούσε, ενδεχομένως, να συναχθεί το ενδεχόμενο σφραγίστη των ζητούμενων στοιχείων με άλλα, άσχετα και πιθανώς απόρρητα εξ άλλης αιτίας (λ.χ. «διπλές σχέσεις της χώρας»). Στην περίπτωση αυτή, όμως, η Ε3 θα μπορούσε να έχει κάνει λόγο για μερικό απόρρητο, κοινοποιώντας στον Συνήγορο του Πολίτη τουλάχιστον εκείνα τα μέρη του εγγράφου, τα οποία αφορούν τη χορήγηση προξενικού πιστοποιητικού ιδιότητας μόνιμου κατοίκου εξωτερικού για στρατολογική χρήση.

Προκρίνοντας, αντ' αυτού, την πλήρη άρνηση πρόσβασης σε ολόκληρο το έγγραφο, η Διεύθυνση Ε3, συνεπής προς την ευθύς εξ αρχής παρατηρηθείσα στάση της, ήδη παρακωλύει κάθε περαιτέρω διαμεσολάβησή μας για τις συγκεκριμένες ατομικές υποθέσεις (αναφορές υπ' αρ. πρωτ. 6859/2006, 8646/2006 & 15379/2006). Έχοντας, έτσι, εξαντλήσει κάθε χρονικό και ουσιαστικό περιθώριο αποτελεσματικής παρέμβασης, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν φαίνεται να διαθέτει πλέον άλλη δυνατότητα, παρά μόνο το να εκθέσει τα ανωτέρω «προς τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό» (άρθρο 4 § 5 ν. 3094/2003), προκειμένου να εξετασθεί αρμοδίως η συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 4 § 10-11 ν. 3094/2003. Πέραν αυτού, το ενδεχόμενο εφαρμογής του άρθρου 4 § 6 ν. 3094/2003 («ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να δημοσιοποιήσει τη μη αποδοχή των προτάσεών του, εφόσον κρίνει ότι δεν αιτιολογείται επαρκώς») θα εξαρτηθεί από την προσοχή της οποίας θα τύχει το παρόν έγγραφο. Σας ευχαριστώ και πάλι για τη συνεργασία.

Με τιμή,

Ανδρέας Τάκης

Κοινοποίηση:

Υπουργό Εξωτερικών
Κυρία Ντόρα Μπακογιάννη
Ακαδημίας 3, 106 71 ΑΘΗΝΑ

Βουλή των Ελλήνων
Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών & Διαφάνειας
Μέγαρο Βουλής, 100 21 ΑΘΗΝΑ

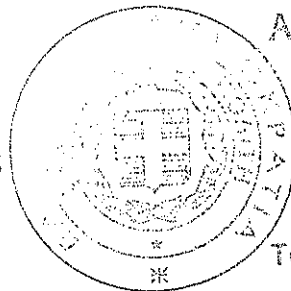
Υπουργείο Εξωτερικών
Γραφείο Γενικού Γραμματέα κ. Αρ. Αγαθοκλή
Ακαδημίας 3, 106 71 ΑΘΗΝΑ

Υπουργείο Εξωτερικών
Γραφείο Νομικού Συμβούλου
Ακαδημίας 3, 106 71 ΑΘΗΝΑ

Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας
Διεύθυνση Στρατολογικού / Τμήμα Νομοθεσίας
Στρατόπεδο Παπάγου, 115 25 ΑΘΗΝΑ

EMBASSY OF GREECE
2217, Massachusetts Avenue N.W.
WASHINGTON D.C. 20008
U.S.A. – Η.Π.Α.

Αναφερόμενους πολίτες (αναφορές 6859/2006, 8646/2006, 15379/2006)

Ακριβές Αντίγραφο

Τσαγγαράτου Αθανασία